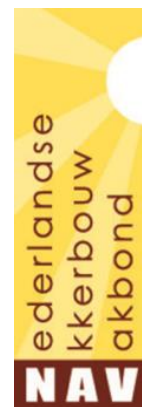

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Jaarverslag 2020

NAV-missie:

Een goed inkomen en faire opbrengstprijzen

2020: corona, POC en toekomstvisie

Inhoud

2020: jaar van corona, POC en de toekomstvisie	4
Toekomstvisie	5
Producentenorganisatie Consumptieaardappelen (POC) opgericht	6
Het volgende GLB staat in de steigers	7
Oneerlijke handelspraktijken nu echt verboden	8
Hoe bereiken we de doelen van het Klimaatakkoord?	9
Veel discussie over mineralen	10
Steeds meer kritische vragen over vrijhandelsverdragen	11
BO Akkerbouw als platform	12
Veel NAV invloed op de Nationale Eiwitstrategie maar verdienmodel ontbreekt	12
2020: wederom droog en warm	13
Ook pootaardappelen lijden onder coronacrisis	13
Consumptieaardappelen hard getroffen door sluiting horeca	14
Zetmeelaardappelen lijden onder droogte	15
Graanprijzen eindelijk iets hoger	16
Suikermarkt nog niet internationaal georganiseerd	16
Uien last van droge start	16
Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie	17
Te trage toelating groene middelen hindert verduurzaming	17
Agroecologie niet persé biologisch	18
Onderzoek en Innovatie	18
Nieuwe veredelings technieken of Genetische Modificatie	18
Regeldruk, schade en risico's beperken	19
Brede Weersverzekering	19
Wildschade	19
Waterschapsbelastingen	19
Mijnbouwschade	20
Samen met anderen	20
Vertegenwoordigingen	20
.....	20
Platform Aarde Boer Consument (ABC)	20
Internationaal	20

Certificeringsoverleg	21
Samenwerking NAV met andere belangenbehartigers	22
Activiteiten NAV in de regio's in 2020	22
Waddenagenda	22
Regio Zuid	23
Regio Midden	24
Regio NH	24
Regio Noord-Klei	25
Regio Noordoost	25
Tot slot	25
PR en ledenwerving	25
Bestuur	25
Kaderleden	26
Personele zaken	26

2020: jaar van corona, POC en de toekomstvisie

Het jaar 2020 was door de wereldwijde coronapandemie een zeer memorabel jaar en door de ongekeende impact van dit virus op de samenleving en de economie in de hele wereld onvergelijkbaar met andere jaren.

Begin 2020 begon het virus zich ook over Europa te verspreiden en om het snel toenemende aantal besmettingen af te remmen gingen de regeringen in veel landen over tot lockdown maatregelen. Scholen werden gesloten en ook horeca, theaters en musea, enz. moesten hun deuren sluiten. Evenementen werden uitgesteld en afgelast. En mensen moesten zoveel mogelijk thuiswerken. De grenzen werden vrijwel volledig gesloten voor personen en goederen, het transport van voedsel was hierop een uitzondering. En vanaf half maart ontkwam ons land ook niet aan een lockdown. Door de grote onzekerheid die hierdoor ontstond, werd in de eerste weken in de supermarkten voedsel gehamsterd. Er ontstond bijvoorbeeld een enorme run op tafelaardappelen, wat soms even tot lege schappen leidde. Er was meer dan genoeg voedsel in ons land, maar de distributie kon tijdelijk de veel hogere omzetsnelheid niet bijbenen.

Voor de akkerbouw betekende dit alles, dat de graan en suikerprijzen snel daalden, samen met de olieprijs. De graanprijzen krabbelden snel weer op, want er bleef natuurlijk vraag voor food en feed. De suikerprijzen maakten wel een enorme val. Gelukkig was het bietenseizoen van 2019 al afgewerkt. Uiteindelijk waren de gevolgen voor de fritesaardappelen het grootst. Een groot deel van de frites wordt buiten de deur gegeten in de horeca en bij evenementen en dit lag allemaal plat. U leest meer over de gevolgen voor de fritesaardappelen onder het hoofdstuk Consumptieaardappelen.

De coronapandemie had uiteraard ook gevolgen voor de activiteiten van de NAV. Tot maart verliep alles normaal, voor de akkerbouw, voor de NAV. Er waren regioavonden, werkgroep vergaderingen, een Algemene Ledenvergadering en een Jaarcongres. Vanaf half maart viel alles stil, niet alleen de aardappelverkoop, maar voor de NAV ook alle vergaderingen en de kaderdag. In de zomer was er tijdelijk wat meer mogelijk en dat heeft de NAV gebruikt voor het aanbieden van de toekomstvisie aan minister Schouten, werkbezoeken van politici en een bezoek van het bestuur aan de Boerderij van de Toekomst. Sinds september hebben alle vergaderingen weer digitaal plaatsgevonden. De kunst van het digitaal vergaderen heeft menigeen zich inmiddels eigen gemaakt en zo konden toch de bestuursvergaderingen, werkgroep vergaderingen, vergaderingen van de Sectie Teelt en bestuur van de BO Akkerbouw en een hele serie webinars en vergaderingen met de overheid plaatsvinden.

Het bestuur vergaderde altijd al via Skype in de drukke voorjaars- en oogstmaanden. We denken dat veel vergaderingen met anderen, zeker wanneer het korte bijeenkomsten zijn, ook na corona digitaal zullen blijven plaatsvinden. Vooral wanneer men elkaar al kent is het een redelijk goed alternatief, als de techniek meewerkt.

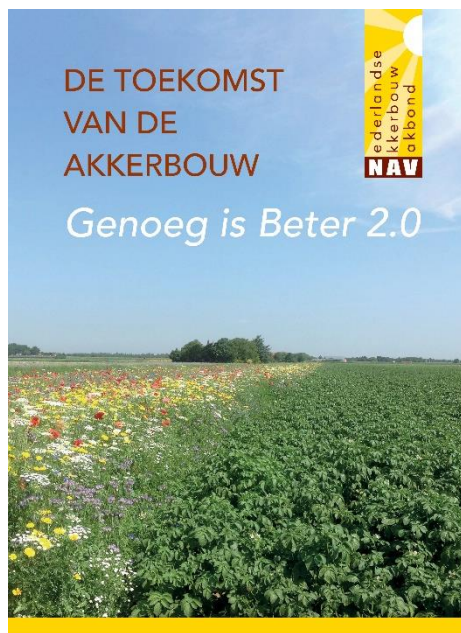
Hopelijk komt er snel een einde aan de lockdown en de sluiting van de horeca. Maar bovenal hopen we dat iedereen gezond deze crisis doorkomt!

Wat hebben we bereikt in het afgelopen jaar? Er waren een paar hoofdpunten, nl. de oprichting van de Producenten Organisatie Consumptieaardappelen (POC) en de officiële erkenning van de POC als producentenorganisatie door het Ministerie van LNV. Dit betekent dat de POC gebruik kan maken van alle vrijheden die het GLB in dit geval geeft, zoals aanbodbeheersing, iets wat andere belangenbehartigers in problemen kan brengen met de mededingingswet. Een erkende producentenorganisatie mag op dat gebied veel meer.

Daarnaast heeft de NAV in de eerste helft van 2020 gewerkt aan een Toekomstvisie. Deze is in juni uitgebracht en aangeboden aan minister Schouten.

Diverse andere grote dossiers waar de NAV zich voor heeft ingezet zijn mineralen, gewasbescherming, het toekomstige GLB en de Waddenagenda. U leest hierover en over veel andere activiteiten in dit jaarverslag.

Toekomstvisie

Eind 2019 heeft het bestuur van de NAV besloten om een toekomstvisie te schrijven. Doel: laten zien hoe wij vanuit de akkerbouw een maatschappelijk én economisch duurzame toekomst voor ons zien. Dit was een reactie zowel op de demonstraties waar vooral duidelijk werd wat de sector niet wil, maar ook op het beleid wat ons met visies en vaak onwerkbare regels om de oren slaat. Bij het opstellen van de toekomstvisie is niet toegewerkt naar één van de bestaande visies, ook niet naar de kringlooplandbouw van minister Schouten. Wij hebben er juist voor gekozen om vanaf het boeren erf te kijken wat we kunnen veranderen en dan te zien waar we uitkomen. De vraag over kansen is eerst aan alle werkgroepen voorgelegd en met die input als begin hebben we in het besloten jaarcongres van 12 februari 2020 alle kansen, bedreigingen en verdienmodellen verder geïnventariseerd. Maar ook belangrijk: met de leden is op dat jaarcongres ook gekeken of de uitgangspunten van de NAV nog steeds geldig zijn.

Met alle informatie is een boekje gemaakt, genaamd 'De toekomst van de akkerbouw' met als ondertitel 'Genoeg is Beter 2.0'. Hierin is onze kijk op markt- en prijsbeleid besproken, onze visie op export en op verdienvermogen. Er staan tabellen in met alle kansen die wij zien voor de akkerbouw, met daarbij een score voor het effect op milieu, klimaat en biodiversiteit maar ook op voedselproductie en op het inkomen van de boer. Vervolgens hebben we een aantal kansen doorgerekend voor hun effect op het boereninkomen.

Door de coronacrisis is de uitgave enigszins vertraagd, omdat in het voorjaar de aandacht elders lag. Op 10 juni is de visie gepresenteerd, vanwege corona via een digitale persconferentie. Hieraan deden een groot aantal mensen mee. Een week later heeft een delegatie van het bestuur de visie aangeboden aan Minister Schouten. Het boekje is ook toegestuurd aan zowel de landbouwwoordvoerders als de commissies die de verkiezingsprogramma's schrijven van alle politieke partijen en aan een groot aantal stakeholders. De reacties waren zeer positief met vooral waardering voor de integrale aanpak, van teeltmaatregelen tot handelsbeleid, en

voor de doorrekening van de effecten op het inkomen.

Maar daarmee stopt het niet, want we hebben gemerkt dat onze toekomstvisie ons een goede ingang geeft voor gesprekken met allerlei partijen rondom de akkerbouw. Zo ontvingen wij William Moorlag, Tweede Kamerlid voor de PvdA, bij Teun de Jong op het bedrijf. Met hem bespraken we handelsverdragen, het boereninkomen en de noodzaak van langdurig consistent beleid. Ook ontvingen wij een delegatie van de SGP, Roelof Bisschop uit de Tweede Kamer en Bert-Jan Ruissen uit het Europarlement, op de boerderij van Kees van Dijk. Met hen bespraken we vooral het mestbeleid en het (Europese) gewasbeschermingsbeleid.

Inmiddels heeft het bestuur een groot aantal gesprekken gevoerd met de toekomstvisie als aanleiding. Dit zal in 2021 leiden tot een kort pamflet richting de verkiezingen. Door onze visie duidelijk op te schrijven worden de gesprekken ook concreet en kunnen anderen makkelijk aangeven met welke elementen zij het wel of niet eens zijn en waarmee ze ons kunnen helpen in het bereiken van onze doelen. Wij zien ook dat onderdelen door anderen worden overgenomen of gebruikt. Zo lazen wij in de Nationale Eiwitstrategie veel terug van onze kijk op de invloed van vrijhandelsverdragen en is de visie ook door anderen gebruikt bij het Uitwerkingsprogramma Visie Gewasbescherming van het ministerie.

Producentenorganisatie Consumptieaardappelen (POC) opgericht

De NAV heeft in 2019 uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een producenten organisatie op te richten voor consumptieaardappelen. Het voordeel van een door het ministerie van LNV erkende producentenorganisatie is dat deze veel meer mag zonder problemen met de mededingingsautoriteiten te krijgen. Het GLB bepaalt namelijk dat voor

producentenorganisaties van boeren, die door de overheid zijn erkend er geen strikte beperkingen meer zijn voor de omvang van de organisatie van de markt. Voorheen was de maximale omvang 5% en soms 10% van een relevante markt die zich mocht organiseren. Na de wijziging van het GLB van begin 2018 is de begrenzing dat een PO de concurrentie niet geheel mag uitsluiten. Nu kan een PO dus een omvang krijgen waarin ook werkelijk de markt beïnvloed kan worden. Ook kan een PO door bijvoorbeeld aanbodbeheersing ook daadwerkelijk de positie van de boeren in de keten verbeteren. In januari 2020 heeft de NAV de Producenten Organisatie Consumptieaardappelen (POC) officieel opgericht met een oprichtingsakte en statuten en een erkenning aangevraagd bij de minister. Begin maart heeft de eerste ALV van de POC plaatsgevonden. Er is een bestuur gevormd en inmiddels is de POC een onafhankelijke organisatie naast de NAV. Door de coronacrisis is de ledenwerving wel vertraagd. Ook is er nog geen duidelijke steun van LTO Akkerbouw. Er is wel een actieve en veelal jonge groep akkerbouwers bezig met uitbreiding en positionering van de POC. Meer informatie vindt u op www.pocnederland.nl.

Het volgende GLB staat in de steigers

Sinds in 1957 middels het Verdrag van Rome de EEG werd opgericht is er in Europa toegewerkt naar een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), dat onder leiding van toenmalig eurocommissaris Sicco Mansholt uiteindelijk vanaf 1968 van kracht werd. De belangrijkste uitgangpunten waren eenheid van markt met een vrij verkeer van landbouwproducten, bescherming van Europese producten en financiële solidariteit door middel van een Europees budget. Daarmee werd landbouw het eerste gemeenschappelijk gefinancierde beleidsterrein, dus los van de nationale begroting.

Het landbouwbeleid heeft een enorme ontwikkeling doorgemaakt, vanuit een periode na oorlogs gebrek in een verdeeld Europa, met een stringent prijsbeleid tot de huidige tijd waarin het welhaast te vanzelfsprekend is dat 'de winkel vol ligt' met naast eisen op het gebied van de voedselveiligheid ook talloze maatschappelijke eisen. In principe is productsteun mede onder druk van de WTO bepalingen ingewisseld voor een toeslagstelsel om toch nog enigszins tegemoet te komen aan de hogere Europese productiekosten. Een gevolg van deze ontkoppeling is dat voor menig burger, maar ook politicus de noodzaak en doelstelling van het toeslagstelsel verloren is.

In principe wordt er in de huidige Europese Unie gewerkt met tijdvakken van 7 jaar voor het landbouwbeleid. De huidige periode is in 2014 ingegaan, derhalve zou 2020 het laatste jaar geweest zijn. Maar vanwege diepgaande discussie binnen de drie Europese podia Europarlement, Europese Raad en de Europese Commissie over de toekomst van het landbouwbeleid én de naderende Brexit is de deadline van 1 januari 2021 niet gehaald. Recent hebben de Europese Commissie en de overige gremia ingestemd met een verlenging van de huidige regelingen tot aan 1 januari 2023.

Met het huidige landbouwbeleid is de NAV principieel ongelukkig; het loskoppelen van toeslagen van de teelt heeft niet enkel geleid tot onherkenbaarheid van de doelstelling van het landbouwbeleid, maar ook tot een verhoging van de grondprijzen en dus tot de teeltkosten. Beter zou zijn om door middel van 'managed trade', een handel met eerlijke spelregels op het gebied van productievolume, productiewijze en de productprijzen zowel voor de producent tot faire prijzen te komen als dat de consument de werkelijke prijs betaalt en dus niet via de belasting. In de huidige uitvoering van het GLB is het beleid gebaseerd op 2 pijlers, waarbij de eerste pijler de directe toeslagen betreft en de tweede het plattelandsbeleid. De eerste pijler is nu opgebouwd uit een basistoeslag en een top-up middels vergroeningseisen. Deze eisen betreffen vooral het aantal te telen gewassen en eisen aan verrijking van de biodiversiteit door middel van gewaskeuze en vanggewassen. Het is teleurstellend dat de programma's van ecologische stroken als gevolg van te stringente voorwaarden niet uit de verf gekomen zijn én dat de mogelijkheid om de teelt van vlinderbloemige eiwitgewassen in de vergroening te stimuleren geblokkeerd werd door een verbod op chemische gewasbescherming. Positief is dat uitvoeringsorganisatie RVO dit jaar als gevolg van de Corona maatregelen wel met een systeem van bevoorschotting kon komen, terwijl men in voorgaande jaren steeds lieten weten dat bij de calamiteiten als gevolg van droogte dat bevoorschotting onmogelijk zou zijn en tot vertraging van de definitieve betaling zou leiden. In 2020 is van die vertraging niets gemerkt.....

Richting het volgende traject van het GLB, dat nu per 1 januari 2023 moet starten, zijn de voorbereidingen al twee jaar op weg. De Europese Commissie heeft besloten om het landbouwbeleid globaler in te steken met meer nationale invulling. Iedere lidstaat moet haar invulling verwoorden in een Nationaal Strategisch Plan (NSP), dat dan moet voldoen aan de verplichte Europese contouren en dat de goedkeuring nodig heeft van de Europese Commissie. Er is een maatschappelijke begeleidingsgroep voor de ontwikkeling van het NSP ingesteld door het Ministerie van LNV. NAV-voorzitter Teun de Jong neemt daarin deel. De NAV benadrukt steeds dat het om boerengeld gaat, maar moet constateren dat er steeds meer aan natuur en

‘alternatieve’ landbouwmethoden verwante organisaties hun best doen om een graantje mee te pikken. Zoals het er nu naar uit ziet slagen zij daar goed in.

De uitgangspunten voor het landbouwbeleid zijn tot aan het voorjaar 2021 in onderhandeling tussen de drie Europese gremia Europese Commissie, Europese Raad en het Euro Parlement. De hoofdlijn concentreert zich op het aandeel van de nieuwe ecoregelingen in de eerste pijler én de mate waarin gelden van de eerste naar de tweede pijler overgeheveld kunnen worden. Er is al wel een akkoord over het meerjarige financieel kader (mfk), dat de hoogte van de budgetten voor de lidstaten bepaalt. In dit mfk is bepaald dat er meer fondsen beschikbaar komen voor Oost-Europa, waardoor onder andere Nederland een paar procent minder zal ontvangen.

In de eerste pijler zullen de huidige vergroeningseisen verplicht worden gesteld voor de basistoelage. Daarnaast kan er 20-30% bij verdiend worden door deelname aan de ecoregelingen. Dit percentage is nog onderwerp van onderhandeling. De ecoregelingen zijn dus geen extra toeslag maar maakten onderdeel uit van de toeslagen zoals we die tot nu toe kenden. De ecoregelingen zijn met name vergoedingen voor zogenaamde groenblauwe diensten. Er moet dus een extra inspanning (ook financieel!) voor geleverd worden. Het voordeel is dat er dan wel een budget is voor deze diensten én dat er een keuzemenu is waaruit boeren kunnen gaan kiezen. Een onbekende overheveling dreigt nog van de eerste pijler naar de tweede. Deze mag opgevoerd worden tot maximaal 40% van het eerste pijler budget, waarvan dan 15 procentpunten geoormerkt zijn voor klimaatmaatregelen. Dit brengt met zich mee dat de tweede pijler dan vanaf 2023 niet louter ten behoeve van plattelandsbeleid of natuurontwikkeling gebruikt wordt maar ook voor de klimaatagenda. Hiermee dreigt wel dat de Nederlandse klimaatopgave voor de landbouw deels uit het Europees landbouwbeleid betaald gaat worden. Een Europees onderdeel van de klimaatagenda vormt de stimulering van de teelt van plantaardig eiwit. Tot nu toe heeft de Nederlandse regering bepaald middels de Nationale Eiwitstrategie dat Nederland niet wil inzetten op financiële ondersteuning van de teelt eiwitgewassen, maar inzet op hergebruik van diervoeder in het veevoer, ontwikkeling van insecten en zeewier als alternatieve eiwitbronnen... Als NAV vinden wij dit onverteerbaar en we hebben samen met de Transitie Coalitie Voedsel middels een brief aan minister Schouten nogmaals aan de orde gesteld dat ook Nederland zich moet houden aan de Europese doestelling tot een grotere zelfvoorzieningsgraad van plantaardig eiwit.

Oneerlijke handelspraktijken nu echt verboden

De NAV is blij dat de Europese verordening voor oneerlijke handelspraktijken nu in de Nederlandse wetgeving wordt geïmplementeerd. Het wetsvoorstel is na een eerdere inspraakperiode in december 2020 aan de Tweede Kamer gestuurd. Met deze wet beschikken primaire producenten over mogelijkheden om zowel algemene als individuele klachten neer te leggen. Er kan n.a.v. deze melding onderzoek gedaan worden en zo nodig ook sancties worden opgelegd. De NAV heeft altijd gepleit voor een onafhankelijk autoriteit voor producent en markt. Daar is niet voor gekozen. Een aparte afdeling binnen de ACM kan algemene klachten onderzoeken. Hierbij kan voor de klager anonimiteit gegarandeerd worden. Voor meer persoonlijke klachten kan mediation ingezet worden of een gang naar de rechter. Dat kan dan natuurlijk niet meer anoniem.

Dit systeem is niet helemaal ideaal, maar de NAV geeft dit het voordeel van de twijfel. En natuurlijk zal dit het probleem van te lage prijzen niet oplossen, daarvoor moet je in de relatie tussen vraag en aanbod kunnen ingrijpen. Maar dit kan wel voorkomen dat onze afnemers in lastige marktsituaties nog eens extra druk op de prijzen zetten.

Hoe bereiken we de doelen van het Klimaatakkoord?

In Nederland is het Klimaatakkoord voorbereid in een aantal Klimaattafels, waarbij zoveel mogelijk stakeholders uit een bepaalde sector betrokken waren. De akkerbouw was onderdeel van de Klimaattafel Landbouw en Landgebruik. Voor de akkerbouw is de reductie doelstelling voor broeikasgassen voor 2030 ongeveer 500 – 600 kg CO₂ equivalent per hectare. Nu het Klimaatakkoord is vastgesteld, moet de uitwerking en implementering van start gaan. Voor de akkerbouw zijn er een aantal zaken van belang. Hieronder een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen.

Cool Farm Tool

In de winter van 2017-2018 heeft de NAV de Cool Farm Tool (CFT) besproken op de regioavonden. Op ons aandringen is de BO Akkerbouw lid geworden van de Cool Farm Alliance, de organisatie die de Cool Farm Tool ontwikkelt. Deze is ontstaan op de University of Aberdeen. In de CFT kunnen boeren zelf hun data invullen per perceel of per gewas en dan wordt direct de broeikasgasemissie berekend. Doordat je meteen de berekening ziet veranderen als je iets in de data wijzigt (bijvoorbeeld een andere grondbewerking of vaste mest i.p.v. drijfmest) is het een nuttig instrument om van te voren te kijken hoe beslissingen in de bedrijfsvoering invloed hebben op de uitstoot en aan welke knoppen boeren kunnen draaien om de uitstoot te verminderen. Ook kun je verschillende gewassen vergelijken. De NAV heeft voorbeeldberekeningen gemaakt voor de standaardgewassen en de eiwitgewassen. Deze zijn te vinden op www.nav.nl onder het thema Klimaat. Inmiddels is er een Nederlandse gebruikersgroep opgericht, die een paar keer per jaar overlegt over mogelijke problemen waar men tegenaan loopt en over mogelijke verbeteringen die we kunnen doorgeven aan de Cool Farm Alliance. Er loopt nu ook een project waarbij met een speciaal te ontwikkelen stuk software de gegevens uit de bedrijfsmanagementsystemen direct worden ingevoerd in de CFT. De NAV vindt daarbij twee zaken belangrijk. Ten eerste moet het niet zo zijn dat een boer alleen een getal uit het nieuwe softwarepakket krijgt zonder stimulans of uitleg wat hij/zij zou kunnen veranderen. Ten tweede is de CFT een benadering en geen absolute berekening van de uitstoot en kan dus niet worden gebruikt om boeren op af te rekenen.

Vermindering broeikasgasemissie

Voor de akkerbouw is er een aantal mogelijkheden om de emissie van broeikasgassen te verminderen:

- Precisie landbouw bij bemesting, gewasbescherming en verminderen bodemdruk;
- Minder intensieve grondbewerking;

- Meer vanggewassen (groenbemesters) inzetten;
- Verruiming bouwplan, meer rustgewassen in bouwplan;
- De teelt van eiwitgewassen.

De meeste van deze maatregelen verhogen de kostprijs voor de akkerbouwer en zullen dus niet zonder stimulering kunnen. Dat kunnen investeringssubsidies zijn, een hogere prijs in de markt voor producten met minder emissie, een importheffing op plantaardig eiwit en ook het op de een of andere manier belonen van opslag van koolstof in de bodem. De landbouw is ook de enige sector die koolstof kan opslaan! Voor veel van deze maatregelen is nog onderzoek bezig en worden maatregelen ontwikkeld. Ook wordt gesproken over bodemlabels. De NAV volgt dit op de voet en vindt het belangrijk dat het beleid goed bodembeheer en klimaatvriendelijke bedrijfsvoering stimuleert en dat de akkerbouwer niet met kostprijs verhogende maatregelen wordt opgezadeld waar niks tegenover staat.

Energie

Het opwekken van wind- of zonne-energie door boeren wordt toegerekend aan de doelen van de energiesector en niet aan de landbouw. De NAV vindt dit principieel onjuist. Het zijn tenslotte juist de boeren die deze inspanning en investeringen leveren. Het plaatsen van zonneparken op landbouwgrond vindt de NAV niet duurzaam. Er zijn nog genoeg plaatsen waar zonnepanelen kunnen worden gelegd zonder goede landbouwgrond uit productie te nemen. Wat in het kader van opwekken van groene energie wel belangrijk is: er moet voldoende capaciteit zijn in de infrastructuur om de energie te kunnen leveren. Zeker wanneer het opwekken van groene energie wordt toegerekend aan de landbouw, kan met name de akkerbouw in onze ogen de doelen van het klimaatakkoord zeker halen.

Veel discussie over mineralen

Het was ook voor de mineralen een bewogen jaar met veel veranderingen. Te beginnen met de nieuwe fosfaatklassen die per 2020 ingegaan zijn. Er zijn nu vier klassen in plaats van drie. In de klasse Hoog is er minder ruimte beschikbaar, wat de andere klassen weer ten goede gekomen is. Onder voorwaarde kan men nu in klasse hoog 20 kilo extra toepassen in de vorm van storrijke mest, champost of compost. De nieuwe normeringen waren het gevolg van lange onderhandelingen. Met de oude situatie was er teveel een jojo-effect. Dus minder fosfaat zorgde voor een lager toestand in de bodem, waardoor je weer in een hoger klasse uitkomt. Uiteindelijk zijn de 4 klassen voor de akkerbouw beter, omdat de stappen minder groot zijn. Er is in het voortraject ook veel werk in gaan zitten.

De nieuwe indicatoren die per 1-1-2021 in zouden gaan hebben ook veel teweeg gebracht. Al jaren wordt er over de onderzoeksmethode gestreden. De wens van de overheid is om uiteindelijk naar één vaste indicator te gaan. Die dan wel uit meerdere gegevens mag bestaan. Het grootste nadeel van de gebruikelijke PW op bouwland dat is dat één grondmonster talloze keren geanalyseerd kan worden zonder dat daar twee keer exact dezelfde waarde uitkomt. Vandaar werd PW al doende bestempeld als onbetrouwbaar. Het op grasland gebruikte P-AL bleek nauwkeurig te zijn maar nog niet voldoende om zowel de voorraad op korte als op lange termijn in beeld te brengen. Wat er als voorraad fosfaat in de bodem zit en wat daarvan beschikbaar is blijft sowieso een vraagstuk uit analyse. Om te kunnen verifiëren aan de oude indicator werden ook zogenaamde omrekenmodules uitgevoerd. Hierover is ook veel discussie geweest. Het ene laboratorium was al verder met de twee indicatoren dan het andere. En het omrekenen door de WUR ging niet zonder slag of stoot. Uiteindelijk gaat het niet om wat er gemeten wordt, maar welke norm er door de overheid aan gehangen wordt. Onder dit mom werd vanuit zowel de laboratoria als de WUR de gehele verantwoordelijkheid afgeschoven naar het ministerie. Uitgangspositie was dat er geen grote verschillen mochten optreden. De eerste grondgebruikers gingen rekenen en al snel kwamen de eerste verontrustende berichten binnen. Verliezen tot 17% toe op klei. Ook stonden niet op

alle verslagen de nieuwe indicatoren weergeven en dus waren verslagen voor de Gecombineerde Opgave 2021 in principe verouderd. Daardoor zouden nieuwe analyses genomen moeten worden, wat behoorlijk kosten met zich meebrengt. Om dit alles aan te kaarten heeft de NAV een zienswijze ingediend.

Uiteindelijk heeft de minister besloten om alle analyses die genomen zijn t/m 31-12-2020 nog vier jaar te laten gelden en de invoering van de nieuwe indicatoren met één jaar uit te stellen. In de tussentijd zal ze opnieuw rond tafel gaan om de gevolgen beter in zicht te brengen en zo nodig de overgang beter te laten verlopen.

De maatregelen die in de Actieprogramma's van de nitraatrichtlijn genomen zijn ook altijd een gevoelig punt. Afspoeling wordt steeds vaker benoemd voor het 6de programma. Te allen tijde is het effect van afspoeling op vlak land ter discussie gesteld. Diverse aanbevelingen, bedrijfsbezoeken door ambtenaren en het aanleveren van praktijkonderzoeken hebben helaas niet kunnen voorkomen dat na een stilte van drie maanden uiteindelijk een artikel in de Staatscourant gepubliceerd werd. Waarin zonder blikken of blozen alle maatregelen definitief vastgesteld werden. Ook hierin is door ons, maar ook door anderen weer op gereageerd. Net ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag werd bekend dat de minister de maatregelen in ruggenteelten niet gaat invoeren.

Ook in het jaar 2020 heeft de NAV weer aan diverse werkgroepen deelgenomen. Deltaplan Agrarisch Water (DAW), Dataverbetering mestaanwending, 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, CBAV en PPS-projecten. In alle groepen bereikt men langzaam maar gestaag vooruitgang in vooral beter bodembeheer en efficiënter gebruik van meststoffen en mineralen. Met als doel betere benutting, betere groei van gewassen en daardoor minder af- en uitspoeling. De rigoureuze en directe beslissingen van bovenaf zoals beschreven zijn vaak een teleurstelling op de kleine overwinningen die wie in de ketenprojecten behalen.

Steeds meer kritische vragen over vrijhandelsverdragen

De NAV pleit er al vanaf haar oprichting voor dat landbouw buiten de vrijhandelsverdragen wordt gehouden en dat er voor landbouw apart handelsafspraken worden gemaakt. Er is op zich uiteraard niets tegen handel, dat is de corebusiness voor landbouw, maar dan moet het wel eerlijke handel zijn. En daar zit nu precies het probleem met de huidige handelsverdragen. Deze verdragen gaan uit van de ooit binnen de Wereld Handels Organisatie (WTO) gemaakte afspraken en daarin staat dat men elkaars standaarden erkent. Dat betekent voor landbouw en voedsel dat men wel naar voedselveiligheid mag kijken, maar niet naar productiewijze. Door de grote verschillen in de normen die er wereldwijd zijn voor milieu, dierenwelzijn en arbeid, zijn Nederlandse en Europese boeren steeds meer in het nadeel door onze hogere standaarden. Inmiddels wordt door steeds meer organisaties en ook in een aantal overheidsstudies dit probleem gesignaleerd. Het rapport van de commissie Maij die het verdienvermogen in de kringlooplandbouw onderzocht constateerde dit, een rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving en ook de Farm to Fork strategie van eurocommissaris Frans Timmermans constateerden dit. Desondanks gaat de EU, gesteund door het Nederlandse kabinet, door met afsluiten van deze foute handelsverdragen. Het CETA verdrag ligt ter goedkeuring bij de parlementen van de lidstaten. In ons land is dit verdrag met de kleinst mogelijke meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en de uitslag van de stemming in de Eerste Kamer is nog steeds onzeker. Het Mercosur verdrag is uit-onderhandeld en ligt in Brussel ter bespreking. Vlak voor de jaarwisseling werd bekend dat de onderhandelingen voor een investeringsverdrag met China zijn afgerond. En als president Biden in de VS is geïnstalleerd, zal waarschijnlijk wel weer over TTIP 2.0 onderhandeld worden. En nu de Brexit toch nog met een deal is afgesloten, kan deze aan de rij worden toegevoegd. Bijzonder is dat bij de Brexit deal in de onderhandelingen een ongelijk speelveld wel een onderwerp van zorg was.

De NAV werkt in de landbouwcoalitie en in een brede Handel Anders! coalitie met een groot aantal organisaties samen om tot een beter handelsbeleid te komen. De NAV heeft in een hoorzitting van de

Tweede Kamer het standpunt over CETA mondeling en via een position paper in kunnen brengen. De Handel Anders! coalitie heeft in een brochure voorstellen voor een ander en eerlijker handelsbeleid uitgewerkt (zie: www.handelanders.nl). Daar heeft de NAV voor wat betreft het landbouwgedeelte aan meegewerkt. Deze alternatieven gaan over veel meer onderwerpen dan alleen landbouw en daarmee dus over veel onderwerpen waar de NAV geen mening over heeft. De NAV staat wel achter de uitgangspunten van het landbouwgedeelte. Her en der in de uitwerking gaat de brochure verder dan de NAV in de Toekomstvisie.

Heel lang leek de strijd tegen de handelsverdragen hopeloos en geen enkele kans op een ander beleid op te leveren. Zoals hier boven geschetst, begint toch her en der in de maatschappij het besef door te dringen, dat zo langzamerhand de bezwaren tegen deze handelsverdragen groter zijn dan de voordelen. Ook hier geldt: de aanhouder wint! En de NAV zal zeker blijven aanhouden.

BO Akkerbouw als platform

Sinds 5 jaar is de Branche Organisatie (BO) Akkerbouw opgericht als platform voor de gehele akkerbouwsector van boeren tot en met toeleveranciers en afzetorganisaties. In principe doet de BO Akkerbouw niet aan politieke belangenbehartiging; dat is weggelegd voor de leden. Als leden kent de BO organisaties, waar de NAV er een van is. Naast de functie van een overlegplatform in de akkerbouwketen is de BO actief als intermediair in de prijsinformatie ten behoeve van de landbouwbeurzen. Een tweede activiteit ligt op het vlak van vertegenwoordiging van de gehele keten in de klimaatdiscussie en de daaruit voortvloeiende onderhandeling tot een nationaal klimaatplan. Tevens heeft de BO akkerbouw met haar leden een Actieplan Plantgezondheid opgesteld om proactief tot oplossingen te komen tot een verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbescherming. Een bijzondere activiteit in 2020 was om als keten een oplossing te vinden voor het plotselinge overschot aan fritesaardappelen in maart als gevolg van de uitbraak van Covid-19. Voor onverkoopbare aardappelen is een opruimregeling met vergoeding met de rijksoverheid overeengekomen. Maar met afstand het belangrijkste onderdeel van de BO is het faciliteren en financieren van teeltkundig onderzoek ten behoeve van de akkerbouw. Hiertoe bestaat er een systeem van verplichte teeltheffingen over de gewassen die onder de BO vallen te weten aardappelen, granen en suikerbieten. Met deze verplichte heffingen wordt er voor het onderzoek ook geld gegenereerd uit het bedrijfsleven en van de overheid. Per saldo kan op deze wijze het totaal bedrag aan onderzoek verviervoudigd worden.

De boerenbelangenbehartigers zijn tevens verenigd in de Sectie Teelt. Deze sectie is bepalend voor de bestemming van het onderzoeksgeld, terwijl een panel van 100 individuele akkerbouwers middels een puntensysteem de verschillende onderzoeksvelden scoren.

In 2020 is het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) toegelaten als derde lid namens de boeren. Ook is in 2020 een vervolgaanvraag bij het ministerie van Landbouw ingediend voor een verbindend verklaring om ook na 2020 de mogelijkheid tot verplichte heffingen te hebben. De NAV heeft Hans van Kessel en Teun de Jong als vaste vertegenwoordigers in de Sectie Teelt en als bestuurslid. Onze beleidsadviseur Aleid Dik is vaste adviseur van de Sectie Teelt. Overige bestuursleden vertegenwoordigen de NAV op het gebied van klimaat, consumptieaardappelen, bemesting en gewasbescherming. Bij door de BO Akkerbouw gefinancierde projecten nemen leden van de NAV deel aan stuurgroepen en begeleidingscommissies.

Veel NAV invloed op de Nationale Eiwitstrategie maar verdienmodel ontbreekt

Al jaren bepleit de NAV de teelt van eiwitgewassen in NW-Europa. Vanuit de NAV hebben we ons ook dit jaar weer ingezet om te komen tot een meer rendabele teelt van eiwitgewassen. Volgens de NAV kan dit alleen door een hogere marktprijs en/of een hogere zaadopbrengst per hectare. Van steeds meer kanten

wordt nu ook aangedrongen op het telen van plantaardige eiwitten in NW-Europa en om minder afhankelijk te worden van de import daarvan. Het gebruik van plantaardige eiwitten voor humane voedingsmiddelen neemt procentueel ook behoorlijk toe. Alleen de meeste verwerkers gebruiken daarvoor import eiwitproducten omdat de kostprijs van in Nederland geteelde eiwitproducten veel hoger ligt.

In december afgelopen jaar heeft de minister van LNV de Nationale Eiwitstrategie (NES) gepubliceerd. Veel van onze punten hebben een plaats gekregen in dit rapport. Echter ons belangrijkste punt, het verdienmodel, wordt niet gemist. Zonder beter verdienmodel zien wij geen kansen voor een grootschalige teelt van eiwitgewassen.

2020: wederom droog en warm

Het jaar 2020 werd gekenmerkt door een nat begin met vanaf maart drogende omstandigheden, waardoor de grond veelal keihard werd. Dit veroorzaakte problemen met zaaien en poten. De droogte hield aan tot in juli. Daarna waren er afwisselend warme perioden en wat nattere en koelere dagen, met grote verschillen in neerslag tussen de regio's. De oogst verliep door het goede weer in september in het algemeen vlot.

Ook pootaardappelen lijden onder coronacrisis

Met 43.000 ha is de teelt van pootaardappelen een van de hoekstenen van de Nederlandse akkerbouw. Deze teelt met een grote exportwaarde naar zowel de omringende Europese landen als de 'tweede thuismarkt' Noord-Afrika en het Midden-Oosten heeft zich als zodanig kunnen ontwikkelen door de mix van goede teeltomstandigheden, innovatieve kweekbedrijven en een sterke drive van de handelsbedrijven. Meer en meer vindt in Nederland de teelt van basispootgoed plaats, dat bij ontvangende boeren en landen nog tenminste eenmaal doorvermeerderd wordt. De ontwikkeling van hybride diploïde aardappelzaad wordt vooral gezien als enerzijds een versnelling van de kweekmogelijkheden als anderzijds de mogelijkheid om tot dusver onbereikbare markten vanwege te grote transportafstanden dan wel te bereiken.

De basis van de pootgoedteelt is om ziektevrij plantgoed te leveren. Hierbij zijn virus en bacterieziek voorname speerpunten. Vormde virus jarenlang geen groot probleem, 2020 was het derde jaar op rij met een hoge virusbesmetting. Ook nu is er in de nacontrole weer ongeveer 28 % van het areaal poters in klasse verlaagd. De analyse tot nu toe is dat als gevolg van de warme droge zomers de luizendruk hoger is, de insecticiden minder goed werken of zelfs worden verboden en de overdrachtsfactor van de verschillende luissoorten aan verandering onderhevig lijkt. Het laatste punt is ook in onderzoek. Als gevolg van de coronacrisis was het in de zomer lange tijd ongewis of de NAK de nacontrole geheel of

gedeeltelijk zou kunnen uitvoeren omdat zowel coronatesten als de aardappelvirustoetsen op PCR basis uitgevoerd worden. De onduidelijke situatie over de nacontrole heeft enige tijd tot onrust binnen de adviesorganen van de NAK en bij klanten in de markt geleid.

De coronaproblematiek heeft ook impact op de pootgoedmarkt; als gevolg van de 'lockdowns' is de fritesconsumptie in restaurants en op evenementen vrijwel weggevallen met een aardappeloverschot en een zekere mate van kopersstaking voor nieuw pootgoed als gevolg. Tevens is het toerisme naar Zuid-Europese en Noord-Afrikaanse landen stil gevallen met een gebrek aan deviezen als gevolg. Hierdoor is zowel de afzet als het prijsniveau ver onder de maat en teleurstellend.

De NAV is in 2020 vertegenwoordigd in de Adviesraad van de NAK voor de pootaardappelen middels Hijlco Feitsma en in de Vaste Commissie middels Pietie Pollema. Met instemming van de NAV wordt de veldkeuring van pootaardappelen op virus vanaf 2021 weer strakker en op het niveau van voor 2014 uitgevoerd.

Consumptieaardappelen hard getroffen door sluiting horeca

De gevolgen van de coronapandemie waren het grootst voor de fritesaardappelen. De vraag naar frites en aardappelproducten viel sterk terug door sluiting van de horeca en het afgelasten van evenementen. De fritesindustrie bouwde zijn productiecapaciteit snel af, waardoor de vraag naar vrije fritesaardappelen bijna helemaal wegviel. PotatoNL notering viel in een goede week tijd van een cent of 14 terug naar 3 cent.

Op initiatief van de BO Akkerbouw kwam de aardappelketen (LTO, NAV, NAO, VAVI en BO Akkerbouw) online bij elkaar om een inventarisatie van de situatie te maken. De inschatting was dat er op 1 maart nog ongeveer 1,5 miljoen ton fritesaardappelen bij boeren in de schuur lag. De VAVI dacht dat er misschien hiervan nog een 0,5 miljoen ton verwerkt zou kunnen worden. Dan zou er dus voor 1 miljoen ton een andere bestemming gevonden moeten worden.

Toen zijn er gesprekken met het Ministerie van LNV gestart om te kijken wat er mogelijk is om de gedupeerde boeren tegemoet te komen. En gelijktijdig is onderzocht welke alternatieve bestemmingen er mogelijk waren. Want het scenario van her en der aardappelen achter de schuur moest om fytosanitaire redenen, maar ook voor de PR van de sector (voedselverspilling) worden voorkomen. De route naar AVEBE bleek al snel niet begaanbaar: op de zetmeelmarkt was nauwelijks ruimte. Dan bleven export, veevoer en vergisting over. De eerste optie was export en veevoer en daar zijn ook veel aardappelen naar toegegaan en als dat niet (meer) mogelijk was vergisting. Gelukkig zijn er uiteindelijk geen aardappelen achter de schuur terecht gekomen. De NAV heeft nog met een groot aantal organisaties geprobeerd om nog andere mogelijkheden te verkennen. Het tv programma 'Keuringsdienst van waarde' heeft nog als proef een ton aardappelen tot alcohol verwerkt waar weer desinfectievloeistof van gemaakt is, waar op dat moment grote behoefte aan was. Dit bleek technisch te kunnen, maar financieel niet rond te rekenen. Met de overheid is uiteindelijk een compensatieregeling overeengekomen voor de aardappelen die niet naar de fritesindustrie gingen en niet in klein verpakking naar de retail. Er was maximaal 50 miljoen voor deze regeling beschikbaar en de maximale compensatie per kg was 6 cent. De prijs die de teler nog kon krijgen voor de alternatieve afzet werd niet in mindering gebracht. De compensatie vergoedde de schade natuurlijk maar ten dele, maar meer zat er bij de overheid niet in. RVO heeft de uitvoering van de regeling gedaan en heeft geprobeerd dit eenvoudig te houden. Voor de bedragen tot 25.000 euro was dit ook zo. Voor bedragen tot 100.000 euro en zeker voor de bedragen daarboven werd de bewijsvoering wel moeilijk gemaakt.

Intussen begon in maart het seizoen 2020/2021 al weer en hoewel het er naar uitzag dat de slechte marktomstandigheden nog wel even zou duren, was het voor veel boeren al te laat om te schakelen.

Hierdoor was het areaal in de EU-5 met 622.000 ha zelfs nog iets groter dan in 2019. De industrie schakelde wel en bracht het contractvolume terug door boeren een vergoeding voor de afkoop te geven. De situatie in de markt zorgde ervoor dat de industrie genoeg had aan het gecontracteerde volume en er nog steeds geen vraag naar vrije aardappelen was en dus bleef de prijs op een dramatisch laag niveau. Het was in de herfst al wel duidelijk dat de fritesmarkt voorlopig niet op het niveau van voor corona zou komen. Daarom pleiten POC, NAV, VTA en NEPG al vroeg voor een areaalkrimp in 2021 om de markt weer in balans te kunnen brengen. De POC toonde met cijfers onderbouwd aan dat het areaal in de EU-5 daarvoor ongeveer 15% (ca 100.000 ha) zou moeten krimpen.

In december heeft de WCA weer de kostprijs van consumptieaardappelen voor het volgende seizoen berekend. De kosten van vooral de gewasbescherming zijn weer verder gestegen, maar omdat er ook wat verlagingen tegenover stonden (bijvoorbeeld energie) bleef de kostprijs vergelijkbaar met die van 2020. Omdat voor 2020 de kosten van het reinigen van de bewaarplaats van CIPC resten waren meegenomen, die er voor 2021 niet meer zijn, daalde de kostprijs iets. In de kostprijs zijn geen kosten voor beregening meegenomen. Die kosten stelt de WCA op 225 euro per ha per keer beregenen met 20mm. Omdat beregenen door de klimaatverandering zo langzamerhand tot de standaard teeltmaatregelen gaat behoren, kunnen we stellen dat de kostprijs zeker niet gedaald is. Met dit verhaal is ook een persbericht uitgebracht om tegenwicht te bieden aan de geruchten dat de fritesindustrie van mening was dat de contractprijzen wel konden dalen.

Zetmeelaardappelen lijden onder droogte

De teelt van zetmeelaardappelen vindt met name plaats in het Noordoostelijke zand- en dalgrondgebied en in mindere mate in de zandgebieden van Gelderland. Het overgrote deel wordt geleverd aan coöperatie AVEBE; een klein deel wordt geleverd aan de eveneens wereldwijd opererende Emsland Group te Emlichheim (D). Daar waar de prijzen van de meeste akkerbouwproducten zich volgens een zogenaamde zaagtand ontwikkelen (dus hoog en laag afgewisseld), is de prijsvorming van de zetmeelaardappelen sinds de ontkoppeling in 2014 stabiel en gestaag stijgend. De vaste relatie met de gemiddelde graanprijs is los gelaten en dat is toch de verdienste van de industrieën die een verdere switch van 'natief zetmeel' naar meer gewaardeerde derivaten en eiwitten hebben kunnen maken. Voor oogstjaar 2020 wordt zelfs een gemiddeld hogere prijs verwacht dan voor consumptieaardappelen voor de fritesindustrie. Het rendement van de zetmeelaardappelteler is daarmee vooral afhankelijk van de fysieke opbrengsten. Deze opbrengsten zijn de laatste droge jaren wel onderdrukt door de weersomstandigheden.

Mede als gevolg van de veelal krappe vruchtwisseling in een 1 op 2 teelt vormen bodemgebonden ziekten altijd een risico. Recent zijn de vondsten van een meer virulente Pallida nematode en de vondst van een onbekend fysio wratziekte weer een teken dat alle boeren de fyto-sanitaire maatregelen en de vruchtwisseling goed in de hand moeten houden. Ook op grond van een verzoek van de werkgroep zetmeelaardappelen van de NAV is bij de NVWA al voor dit teeltseizoen de wens neergelegd om op de wratziekte regelingen te handhaven. Rassen met een te lage resistentie vormen een gevaar voor de gehele regio; immers een teeltverbod geldt voor 25 jaar...!

Er is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in beregeningscapaciteit in het zetmeelaardappel teeltgebied. In deze jaren is gebleken dat ten opzichte van het Duitse teeltgebied de zoetwatervoorziening in Nederland beter geregeld is. De aanvoer van IJsselmeerwater en de systematiek in de verdringingsreeks, waarbij zetmeelaardappelen als regionaal kapitaalsintensief gewas aangemerkt wordt, geven zeker een voorsprong.

Graanprijzen eindelijk iets hoger

Voor oogst 2020 zien we gelukkig weer eens een stijgende marktprijs. Hij beweegt zich echter nog steeds onder kostprijsniveau. In de onlangs gehouden werkgroep Granen vergadering hebben we die voor de teelt op kleigronden berekend op 26,5 ct/kg. De NAV bepleit bij politiek en bestuur vanuit haar gedachtegoed nog steeds voor een faire, kostprijsdekkende prijs.

De werkgroep Granen is eenmaal bijeen geweest. Ook zijn de kostprijsberekeningen voor de granen geactualiseerd. De resultaten van die exercitie zijn te bekijken op de NAV website. In het gepresenteerde overzicht op de website is ook ruimte om de eigen getallen in te vullen en tot een vergelijking te komen.

Suikermarkt nog niet internationaal georganiseerd

Met bijna 75.000 ha suikerbieten vormt dit gewas een van de grotere akkerbouwgewassen. Na het afschaffen van de suikerquotering in de Europese Unie is de teelt in Nederland wel uitgebreid, maar is het rendement met ongeveer € 1000 per hectare gedaald. Alhoewel er nog wel steeds een importtarief geldt voor suiker uit derde landen van \$400 per ton suiker is er door middel van vrijstellingen (Brazilië, Oekraïne en arme EBA landen) en verdragen met de voormalige koloniën sprake van prijsdruk op de Europese markt. Alhoewel de suikerproductie in de EU de laatste paar jaren onder het verbruik ligt, is er als gevolg van de goedkope import toch meestal een te exporteren overschot. In grote delen van Europa heeft deze ontwikkeling geleid tot telersprijzen van ongeveer € 25/ton bieten. Hiermee ligt het rendement veelal op het niveau van graan. In Nederland heeft Cosun een prijsgarantie van rond de € 35 kunnen waarborgen, vooral ook betaald vanuit winstgevende deelnemingen. Voor de nabije toekomst zouden de Europese suikerindustrie en de suikerbietentelers hun belangen moeten bundelen door middel van zelf opgelegde areaalbeheersing, bepaald in een Europese Producenten Organisatie. Pogingen hiertoe zijn tot op heden gestrand door de verschillen in positie tussen de landen voor wat betreft de industrie en de bereidheid voor nationale gekoppelde steun.

Wat Cosun betreft zijn er interessante ontwikkelingen met zowel non-food als elders in de foodservice maar ook met de winning van hoogwaardig eiwit uit bietenblad. Al deze initiatieven vergen nog een (lange) weg om bij te kunnen dragen aan het teeltrendement.

We zien jaren van gestage opbrengstverhoging bij de suikerbieten, vooral ook als gevolg van de genetische vooruitgang, maar ook doordat plantenziekten bestreden konden worden. In deze gestage lijn is met het verbieden van de neonicotinoïden in het pillenzaad wel een kentering gekomen. Hierdoor zijn vergelingsziekte overbrengende bladluizen en bodeminsecten niet goed of niet meer te bestrijden, wat tot een behoorlijke opbrengstreductie kan leiden. Het is ontzettend zuur en ook tegenstrijdig dat het Ministerie van LNV niet mee wil gaan in de mogelijkheid van een tijdelijke ontheffing op het verbod van genoemde insecticiden. Het is duidelijk dat zelfs binnen de EU het 'gelijke speelveld' hier niet in stand gehouden wordt. De bietenzaadbedrijven zijn wel op zoek naar in te kruisen resistenties, maar hiervoor is duidelijk tijd nodig.

Uien last van droge start

Het uienareaal was in 2020 met ca. 27.500 ha vrijwel stabiel gebleven t.o.v. 2019. Van 2018 naar 2019 was het areaal met dik 10% gegroeid. De teelt is nu ook definitief gevestigd op de oostelijke zandgronden. In het zuidwesten en dan vooral in Zeeland neemt het areaal af, na een aantal teleurstellende jaren.

Vooraf in Zeeland zal dat komen door het ontbreken van de mogelijkheid om te beregenen. Met het veranderende klimaat begint beregenen meer en meer tot de cultuurmaatregelen te behoren. Door de zeer natte winter van 2019/20 en de snel invallende droogte en warmte in het vroege voorjaar was het erg lastig om een goed zaaibed te krijgen. Regelmatig werd al voor de zaaibedbereiding berekend om de uitgangspositie iets te verbeteren. En omdat het na het zaaien nog een behoorlijke tijd droog bleef was de opkomst matig en was de stand op veel percelen uiteindelijk te dun voor een optimale opbrengst. Dit resulteerde in enorme verschillen in opbrengst en een relatief lage gemiddelde opbrengst van 49 ton/ha.

Meer dan 80% van de Nederlandse uien moeten worden geëxporteerd, waardoor we sterk afhankelijk zijn van de vraag uit het buitenland. En ondanks de coronacrisis was die vraag goed, zodat de uien gemakkelijk weggingen. Oogst 2019 was al vlot weggegaan met regelmatig weekrecords wat de export betreft. Bij oogst 2020 verliep de afzet zo mogelijk nog vlotter en werden de records van 2019 weer overtroffen. Dit resulteerde voor de teler weer in goede prijzen. Hierdoor waren er verhalen in de markt dat er in ons land wel ruimte is voor een kleine uitbreiding van het areaal. En afgaand op de laatste jaren lijkt dat ook zeker zo, maar door de sterke afhankelijkheid van export blijft er wel een grote onzekerheid inzitten. Ook dit jaar heeft het CBS de resultaten van de voorlopige en definitieve oogstraming voor publicatie met de sector besproken. Hiermee lijkt er een goede oplossing te zijn voor de onrust die er voorheen vaak in de sector ontstond na publicaties van CBS. De NAV is heel tevreden met de huidige gang van zaken.

Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie

Te trage toelating groene middelen hindert verduurzaming

Het jaar 2020 was een zwaar jaar voor onze gewasbescherming. Het verbod op het gebruik van CIPC als kiemremmer bracht ons bij een omvangrijke operatie om de bewaarplaatsen van consumptieaardappelen te reinigen en om nieuwe strategieën voor kiemremming toe te passen. En door het verdwijnen van Reglone werd de loofvernietiging ook al problematisch.

2020 was ook het jaar van de waarheid voor Minister Schouten. In juni bracht zij het lang verwachte en veel uitgestelde Uitwerkingsprogramma (UP) Toekomst Visie Gewasbescherming uit. Volgens ons een gemiste kans om de zaak nu eens goed te regelen. De realiteitszin is ver te zoeken. De minimale emissie- en residu eisen in 2030 zijn zonder resultaatverplichting voor LNV en de ketenpartijen niet haalbaar, kortom veel mooie woorden en weinig concreets. Veel van de inhoud leek te zijn overgenomen uit ons eigen Actieplan Plantgezondheid, maar zonder dit actieplan ook maar één keer te noemen. Wat wel positief leek waren het integraal beleid om problemen breed aan te pakken en de mogelijkheden van transitievrijstelling voor middelen die onmisbaar zijn en waar op niet al te lange termijn een oplossing voor wordt verwacht. Wij zagen hier een mogelijkheid om de neonicotinoïden op bietenzaad te kunnen gebruiken tot er een beter alternatief zou zijn. Uit angst voor de publieke opinie heeft onze minister een nieuwe aanvraag die Cosun samen met NAV, LTO en de BO Akkerbouw heeft gedaan, toch weer afgewezen. Dit in tegenstelling met de ons omringende landen waar deze behandeling van bietenzaad wel via een ontheffing is toegestaan. Hiermee werd ook direct duidelijk dat de het gelijk speelveld binnen de EU wat ook uitdrukkelijk in het UP is opgenomen, slechts loze woorden zijn. Een versnelde toelatingsprocedure van laagrisico- en 'groene' gewasbeschermingsmiddelen wordt ook in het UP genoemd, maar ook hier lijkt nog niet veel van terecht te komen.

Wij hebben ons in samenwerking met Cosun en Sensus ook ingezet voor het behoud van het middel Bonalan dat voor de nu sterk in opmars zijnde teelt van cichorei eigenlijk het enige middel is voor de bestrijding van Melden. Ook hier vonden we geen steun van onze minister en zullen we moeten afwachten welke beslissing de SCoPAFF hierin zal nemen.

Ook de nog steeds boven de markt hangende beperkingen voor middelen met mogelijk hormoonverstorende werking hebben onze aandacht en hiervoor reageren we regelmatig richting Tweede Kamer, Europees parlement en andere relevante organisaties. Het gewasbeschermingsbeleid is ook uitgebreid besproken tijdens het werkbezoek van Europarlementariër Bert-Jan Ruissen en Tweede Kamerlid Roelof Bisschop (SGP) in de zomer van 2020.

Agroecologie niet persé biologisch

Dit jaar is de werkgroep Agroecologie eenmaal bijeen geweest. Afgelopen jaar is er in de politieke en bestuurlijke arena bijzonder veel gediscussieerd over onderwerpen als natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw en bodemvruchtbaarheid. Echter zonder echt concreet te worden. Als NAV zijn wij die uitdaging wel aangegaan met het uitbrengen van onze toekomstvisie. Wat de NAV bijzonder stoort in de opstelling van het Ministerie van LNV is dat zij deze onderwerpen veelal vereenzelvigen met een biologische werkwijze. Dit doet groot onrecht aan de gangbare akkerbouwers die experimenteren en soms ook al begonnen zijn aan een (gedeeltelijke) invulling op hun bedrijf.

Onderzoek en Innovatie

Akkerbouwers zitten sinds 2016 zelf aan het stuur met een eigen onderzoeksprogramma via de BO Akkerbouw. En het lukt ons om de financiële bijdragen van akkerbouwers te verviervoudigen in uitgevoerd onderzoek.

De meeste onderzoeksresultaten zijn te vinden op de website van de BO Akkerbouw bij Producten/Diensten onder het kopje Actieplan plantgezondheid.

Op dit moment wordt via een internet consultatie de mening gepeild voor verlenging van het onderzoeksprogramma, gefinancierd via de algemeenverbindendverklaring. Ook voor 2022 kunnen dan weer onderzoeksvragen worden ingediend bij de BO, maar u kunt het ook doorgeven aan de NAV.

Nieuwe veredelings technieken of Genetische Modificatie

Eén van de weinige positieve zaken in het Uitwerkingsprogramma (UP) Toekomst Visie Gewasbescherming is de duidelijke keuze van het ministerie voor toepassing van Crispr-Cas. Helaas zal de minister deze toepassing eerst nog in Brussel moeten ‘verkopen’, maar die bereidheid is nu duidelijk aanwezig.

Regeldruk, schade en risico's beperken

Brede Weersverzekering

Na de afschaffing van de assurantiebelaasting op de Brede Weersverzekering en de verlaging van de schadedrempel in 2019, was 2020 het jaar van de waarheid voor de verzekeraars om met deze nieuwe mogelijkheden een breder aanbod aan polissen te presenteren. Het aantal verzekerden is mede hierdoor weer toegenomen.

Beleidsmatig zijn er in 2020 geen aanpassingen geweest.

Wildschade

Ook dit jaar is er weer regelmatig contact geweest over wildschade bij individuele leden. Nog steeds gaan de provincies zeer verschillend om met het formuleren van beleid en de afhandeling van wildschade gevallen. Vorig jaar maakten wij melding van de opstelling van een rapport onder auspiciën van de Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) met daarin oplossingen hoe de afhandeling verbeterd zou kunnen worden. Helaas heeft dit nog niet geleid tot de door de NAV gewenste en sterk bepleitte landelijk uniforme, eenvoudiger en praktische benadering.

Herhaalde oproep: Omdat de drempel voor het gebruik maken van de schadevergoedingsregeling hoog is, wordt ten onrechte het beeld geschapen dat het met de wildschade wel mee valt. Het blijft derhalve nog steeds belangrijk om schade te blijven melden ook als geen gebruik wordt gemaakt van de vergoedingsregeling. Dit kan kosteloos! Door akkerbouwers wordt nog maar beperkt schade gemeld. Beter melden helpt ons om bij de instanties meer aandacht te krijgen voor de problemen.

Waterschapsbelastingen

Afgelopen jaar is binnen de waterschappen een derde poging gedaan om drie knelpunten op te lossen in de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. Daarvoor is binnen de Unie van Waterschappen (UvW) vorig jaar een Stuurgroep in het leven geroepen om voor de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 11 december 2020 voorstellen te ontwikkelen. In kader van dit proces zijn stakeholderbijeenkomsten gehouden om stakeholders te informeren en te consulteren. Als NAV zijn wij daar door toedoen van de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) halverwege de rit bij betrokken. Door de beperkte opdracht van de Stuurgroep en de opzet van de stakeholdersbijeenkomsten was er feitelijk weinig ruimte voor inbreng. Samen met de NMV hebben wij de Stuurgroep zo goed mogelijk inbreng op de in ontwikkeling zijnde voorstellen gegeven. Tot onze teleurstelling hebben we van onze inbreng weinig teruggezien in de uiteindelijke voorstellen. Inmiddels heeft de Stuurgroep haar voorstellen aan het Bestuur van de UvW ten behoeve van de ALV aangeboden. Omdat we nauwelijks iets terug hebben gezien hebben we een ook nog een brief aan de UvW gestuurd waarin op hoofdlijnen de volgende punten in staan. Om de lasten beter te verdelen zijn wij voorstander van een model op basis van waarde van onroerende zaak, waarbij infrastructuur bij gebouwd wordt ondergebracht. Verder zijn wij van mening dat iedere burger in Nederland profijt heeft van natuur en daarom ook moet bijdragen aan de kosten daarvan. De ALV heeft het voorstel van de Stuurgroep onverkort overgenomen. Dat model vinden we slecht en bevat wat ons betreft ook te veel (bestuurlijke) 'knoppen' waar binnen de individuele waterschappen aan gedraaid kan worden. Ook vinden we dat ongebouwd beloofd zou moeten worden voor de buffering van hemelwater. Inmiddels ligt het door de ALV vastgelegde model als voorstel bij de minister van Infrastructuur en Waterstaat om daar een beslissing over te nemen.

Mijnbouwschade

Mijnbouwschade kan zich overal in Nederland voordoen waar er sprake is van met name gas- of zoutwinning. In geen enkele regio is de schade zo hoog als in het Groningse gaswinningsgebied met een uitwerking naar het noorden van Drenthe. Zo als overal hebben gedupeerden te maken met machtige tegenstanders en de bewijslast voor de herkomst van de schade. Met name in het gebied van het Groningse gasveld, dat gepaard gaat met aardbevingen, is de schade met nu al meer dan een miljoen (!) meldingen ontzettend groot. De schade gaat onder andere gepaard met verzakkingsschade aan gebouwen, ventilatiekanalen, mestkelders, landerijen en drainage. Daarbij komt dat zowel de Rijksoverheid als de bij de NAM betrokken maatschappijen Shell en Exxon aanvankelijk wegdoken voor het eerlijk vergoeden van bewezen schade.

Samen met de Nederlandse Melkveehoudervakbond heeft de NAV de verzelfstandigde stichting Boerenbelang Mijnbouwschade opgericht om middels bundeling van belangen een betere 'vuist' voor een eerlijke afwikkeling en schadevergoeding te maken. Het afgelopen jaar is Geert Dubben teruggetreden als lid van de Raad van Toezicht en vervangen door Teun de Jong.

Samen met anderen

Vertegenwoordigingen

Naast de vertegenwoordiging in de Sectie Teelt, het bestuur en diversie commissies van de BO Akkerbouw (zie p.12.) is de NAV vertegenwoordigd in diverse andere overlegstructuren.

Platform Aarde Boer Consument (ABC)

De NAV werkt binnen Platform ABC (www.aardeboerconsument.nl) samen met de Nederlandse Melkveehouders Vakbond en een aantal maatschappelijke organisaties (de Boerengroep, De Vereniging voor Biologisch Dynamische Landbouw en Voeding, WILPF (een internationale vrouwenbeweging die zich ook met het beleid voor landbouw en voedsel bezig houdt) en een aantal mensen die zich sterk betrokken voelen bij landbouw en voedsel. Het doel van Platform ABC is een toekomstbestendige landbouw met kostendeckende prijzen voor de boer en veilig en goed voedsel voor de consument en een leefbaar platteland in Nederland, Europa en de rest van de wereld.

Daarom pleit Platform ABC, net als de NAV, voor een ander landbouwbeleid, waarin zo nodig de productie gereguleerd kan worden en de markt zo nodig beschermd. Als de maatschappij in Nederland en Europa hogere eisen aan de productiewijze wil stellen, dan moet de boer de eventuele extra kosten wel in de opbrengstprijis terug kunnen zien. En dat gaat niet lukken in het huidig beleid. Gelukkig komen er steeds meer mensen en organisaties die dit onderschrijven. Platform ABC werkt voor het bereiken van haar doelen ook mee in de boeren- en maatschappelijke organisaties om tot een eerlijker handelsbeleid te komen. Daarnaast zijn leden van ABC actief in de beweging van Voedsel Anders en de Transitie Coalitie Voedsel om ook in deze organisaties haar geluid te laten horen.

Internationaal

De basis van de het landbouwbeleid wordt bepaald door afspraken op supranationaal niveau binnen de Wereldhandelsorganisatie WTO en natuurlijk op het niveau van de Europese Unie. Om toch enig invloed

op de contouren van het beleid uit te kunnen oefenen zijn contacten met vertegenwoordigers en politici op deze niveaus onontbeerlijk. Helaas heeft de Corona uitbraak in maart van 2020 het aantal internationale contacten sterk beperkt.

In januari kon het internationale Global Forum for Agriculture (GFFA) in Berlijn, dat parallel aan de Grüne Woche georganiseerd wordt, nog wel doorgang vinden. Tijdens de opening van de Grüne Woche en haar bezoek aan de Nederlandse stand, heeft de Duitse minister van landbouw mw. Julia Klöckner haar positie voor het Duitse voorzitterschap in het tweede halfjaar van 2020 uit de doeken gedaan. De kern was datgene wat nu inderdaad in het hoofdstuk GLB als voornemen is gepresenteerd, namelijk handhaving van haalbare directe betalingen voor boeren, met een grotere mate van milieuvoorwaarden, die in de gehele Europese Unie haalbaar meten zijn.

Speerpunt op het GFFA was de eiwitvoorziening in de wereld. Met name de volkrijke Oost Aziatische staten hebben een tekort aan landbouwgrond en hebben een grote importbehoefte aan soja vanuit de Amerikaanse continenten. Hierbij is het opvallend dat bijvoorbeeld de Chinese import geen kwalitatieve eisen stelt aan productiewijze (GMO), natuur (ontbossing) of arbeid (onderbetaling). De Braziliaanse minister van Landbouw kon dan ook vol overtuiging poneren dat de export naar Europa volkomen 'duurzaam' is: soja van gronden die de laatste 5 jaar niet ontbost zijn en werkers die gegarandeerd geen slaven zijn...(!). Na China is Europa de grootste importeur van soja of sojaproducten, voornamelijk via de havens en verwerkers in Amsterdam/Zaandam en Rotterdam.

In de marge van zowel het GFFA als de Grüne Woche zijn goede contacten gelegd en onderhouden met Nederlandse vertegenwoordigers van handel en industrie, het Nederlandse parlement en provinciebesturen en leden van het Europees Parlement.

Binnen Nederland is op het gebied van internationale handelsregels wel verder gewerkt aan een coalitie om internationale handelsakkoorden als CETA (Canada), Mercosur (Zuid-Amerika) en TTIP (USA) aan te passen. Doel daarbij is om landbouw van die akkoorden uit te sluiten of in ieder geval een gelijke standaard voor productiewijze te eisen.

In augustus is op de boerderij van bestuurslid Kees van Dijk een delegatie van de SGP ontvangen met daarbij het EP lid Bert Jan Ruissen.

Een tweede lijn in de internationale belangenbehartiging loopt via de teelt van consumptieaardappelen, met name via het Algemeen Boerensyndicaat in België en de NEPG. De doelstelling om de contacten met de gelijkgestemde Franse Coördination Rurale aan te halen zijn uitgesteld vanwege de Corona beperkingen.

Certificeringsoverleg

Het Akkerbouw Certificeringsoverleg is afgelopen jaar onder de vlag van de BO Akkerbouw driemaal bijeen geweest, eenmaal lijfelijk en tweemaal via Zoom. In de eerste vergadering zijn de voorstellen voor aanpassing van het VVAK besproken.

Al enkele jaren is er een tendens om het VVAK naast andere kwaliteitssystemen te leggen en te benchmarken. Dat proces loopt nog steeds. Met name de verwerkende industrie dringt erop aan om het VVAK aan te vullen met extra eisen. De NAV zet zich nog steeds in om het VVAK zo eenvoudig mogelijk houden. Als er al extra eisen toegevoegd moeten worden, staan wij op het standpunt dat hier alleen aan meegewerkt kan worden als de extra kosten die hier uit voortvloeien voor de primaire producent worden betaald.

Samenwerking NAV met andere belangenbehartigers

Als boeren propageren we de slogan 'samen sterk', met als doelstelling om met elkaar in verenigingsverband de gezamenlijke belangen te verdedigen. We zijn blij dat we als NAV ons ledental behoorlijk op peil kunnen houden in een tijd van een afnemend aantal boeren. Op diverse vlakken is samenwerking met gelijksoortige organisaties nodig.

Het Vakbondenoverleg tussen POV, NMV, NPV en NAV is afgelopen jaar vier keer bijeengewees. Hoewel ook dit jaar voornamelijk diergelateerde onderwerpen op de agenda stonden, vindt de NAV de afstemming tussen de verschillende vakbonden bijzonder nuttig.

Voor specifieke akkerbouwzaken geldt de Vakgroep Akkerbouw van LTO Nederland als de meest voor de hand liggende partner. Gezamenlijk met de leden van de NAK weten we op 70% vertegenwoordiging van de primaire akkerbouwsector te komen. Veelal zijn de verschillen in benadering van technische issues minimaal. Immers, het zou niet moeten uitmaken of bijvoorbeeld de aardappelen bij een LTO of een NAV boer groeien... Verschillen tussen de organisaties zitten hetzij in de personen, hetzij in de onafhankelijke positie die de NAV wel inneemt. Bij NAV bijvoorbeeld geen beïnvloeding door belangen van de (melk)veehouderij of de glastuinbouw.

Naast de organen waar zowel LTO als NAV in vertegenwoordigd zijn is er ook een structureel afstemmingsoverleg tussen de beide besturen. In dat overleg worden voornamelijk standpunten uitgewisseld; ook om elkaars positie uit te leggen. In de recente overleggen is de terughoudendheid ten aanzien van NAV initiatieven voor de Producenten Organisatie Consumptieaardappelen en de reactie op de Toekomstvisie dan weer een tegenvaller.

Landelijke samenwerking met LTO Nederland en alle andere belangenbehartigers heeft in 2020 tot aan april plaats gevonden in het zogenaamde Landbouwcollectief. Dit collectief was primair opgericht om onder leiding van voorzitter Aalt Dijkhuizen op het gebied van de stikstofproblematiek een evenwichtige regeling voor de veehouderij te verkrijgen. Het belang van de NAV in dit collectief was meer als 'waakhond' dat er geen onwenselijke voorstellen voor de akkerbouw gedaan zouden worden. Op het gebied van de consumptieaardappelen wordt naast LTO Nederland ook samenwerkt met de VTA. De afstemming vindt voornamelijk plaats middels de portefeuillehouder consumptieaardappelen Keimpe van der Heide.

Activiteiten NAV in de regio's in 2020

Waddenagenda

In september 2020 werden wij onaangenaam verrast door de publicatie van de Concept Agenda Waddengebied 2050. Daarin wordt het hele noordelijk kustgebied betrokken om de doelen van de Waddenzee te behalen. Meermaals stond in de tekst dat de doelen van het natuurgebied Waddenzee bepalend moeten zijn voor de hele kuststrook van Noord-Holland, Friesland en Groningen. Alle landbouw moet circulair worden met louter regionale afzet, boeren moeten overschakelen op zilte teelten of 'verbreden in de toerismesector'. Er stond in de eerste versie slechts een korte paragraaf over landbouw, waarin werd gesteld dat de landbouw sowieso al moet veranderen zoals hierboven geschetst. In de hele rest van het document ontbrak landbouw. Het moge duidelijk zijn dat de NAV hier sterk tegen heeft

geprotesteerd. Immers, zo'n 150 NAV-leden in de noordelijke kleischil worden direct getroffen hierdoor. De NAV heeft een zienswijze ingediend met veel details en ook Agrico, HZPC en NAO verzocht te protesteren. Wij hebben onze zienswijze ook toegestuurd aan minister Schouten en de Tweede Kamer. Dit heeft geleid tot Kamervragen en de verzekering van minister Van Nieuwenhuizen dat zij met de landbouwsector in gesprek zou gaan.

Vervolgens kwam er ook nog een plan overheen om het hele gebied tot Nationaal Park te benoemen. In reactie daarop en omdat wij in het eerste gesprek met ambtenaren van de ministeries van I&W en LNV niet het gevoel hadden te worden gehoord, heeft de NAV samen met HZPC, Agrico en NAO een brandbrief aan de Tweede Kamer gestuurd. Daarin hebben wij uiteen gezet dat de hele pootgoedsector in het geding is. Deze lobby heeft er toe geleid dat VVD en CDA een motie hebben ingediend waarin gevraagd is om borging van de belangen van de pootgoedsector en de akkerbouw in het algemeen en om een impactanalyse van de Waddenagenda op deze sectoren. Deze motie werd met 116 stemmen aangenomen. De motie vroeg ook om uitstel van de vaststelling en publicatie van de definitieve tekst tot na uitvoering van de impactanalyse en borging van de landbouwbelangen, maar minister Van Nieuwenhuizen heeft een paar dagen later toch een definitieve tekst gepubliceerd. Dit heeft op ons aandringen geleid tot scherpe Kamervragen van de VVD die tot op heden niet zijn beantwoord. Inmiddels loopt het overleg tussen ambtenaren en sector door. Deze Waddenagenda is één van de voorbeelden hoe weinig belang er wordt gehecht aan het behoud van hoogproductieve landbouwgrond en met welke minachting er soms vanuit beleidsmakers wordt gekeken naar boeren. In ieder geval is de motie wel een krachtig wapen in de verdere uitwerking van de plannen in het gebied.

Regio Zuid

In de middag van 16 december 2019 hebben we bij Zaal Koch in Kruisland de eerste regiobijeenkomst georganiseerd van het winterseizoen 2019-2020. Hierover hebben we reeds geschreven in het Jaarverslag 2019.

Na jaren van afwezigheid is besloten om op 27 januari ook weer een regioavond in Zeeland te organiseren. Er waren 14 leden aanwezig. Kees van Dijk vertelde over de actualiteiten en wat de NAV zoal de afgelopen jaren bereikt heeft. Diverse onderwerpen kwamen aan bod. Aansluitend vertelde hij over het middelenbeleid dat de overheid gevoerd heeft afgelopen jaren. Er zijn alleen maar werkzame stoffen afgevallen en nauwelijks bijgekomen. De NAV lobbyt altijd voor een breed en betrouwbaar middelenpakket.

Hierna heeft Keimpe van der Heide verteld hoe het idee van de POC tot stand is gekomen. De mogelijkheden zijn kenbaar gemaakt op het jaarcongres van de NAV in 2019. Er bleken door verandering van Europese regelgeving nu meer mogelijkheden om samen te werken tussen individuele producenten. De oprichting, de kerntaken, wat de POC voor ogen heeft en wat de eerste stappen zullen zijn worden allemaal besproken. Er volgen een aantal vragen uit de zaal.

Na de pauze was het woord voor Manuel Bogaert, adviseur voor Verenigde Hagel. Hij blikte ook terug op de extremen van afgelopen jaren. De verzekering past nu beter bij de omstandigheden. De assurantiebelasting is nu officieel afgeschaft. De subsidiestaffel wordt ook beter uitgelegd. Hoe komen metingen tot stand, welke gegevens zijn daar voor gebruikt. Welke eigen risico percentages worden gehanteerd. Tot slot komt Manuel nog met een aantal tips en goed advies hoe je het best je weerrisico kan indekken.

Regio Midden

Het begint een beetje eentonig te worden, maar ook 2020 is weer een grillig verlopen groeiseizoen. Het voorjaar verliep weer erg droog en omdat de winter 2019/20 zacht en nat was, werd het land zaai- en pootklaar maken een fikse uitdaging. Ook in Flevoland waren telers al voor de grondbewerking aan het beregenen. De droogte was in de loop van de zomer voorbij, maar liet in vele percelen zijn sporen na. De herfst verliep, wat het weer betreft, vrij normaal. Door de droogte in het voorjaar en de hittegolf in de zomer vielen over het algemeen de opbrengsten tegen.

De coronacrisis had natuurlijk de grootste impact op zowel het bedrijf als het persoonlijk leven van de akkerbouwers. Door de enorme klap die de fritesaardappelmarkt vanaf half maart kreeg te verduren, verliep het seizoen voor de aardappeltelers die gewend zijn hun product lang te bewaren en laat te verkopen, heel wat slechter dan voorzien. Veel akkerbouwers in Flevoland telen ook uien, die de bedrijfsresultaten weer wat op kunnen krikken.

Het windmolen saneringsplan heeft afgelopen jaar ook weer tot heel veel discussie geleid. Inmiddels is één van de deelplannen zover dat aan de uitvoering gewerkt kan gaan worden.

De regioavond is op 7 januari in de Hoeksteen in Swifterbant gehouden. NAV-voorzitter Teun de Jong heeft de actuele zaken toegelicht. Daarna heeft Keimpe van der Heide aangegeven wat de stand van zaken rond de Producenten Organisatie Consumptieaardappelen is. Tot slot heeft Jan Schreuder van Verenigde Hagel een presentatie gehouden over de mogelijkheden van de Brede Weerverzekering. De opkomst was matig, maar er is wel goed en inhoudelijk gediscussieerd.

Regio NH

Op 4 februari 2020 is de regioavond Noord-Holland gehouden bij café de Buren te Wieringerwerf. Voorzitter Tom Koenraadt blikte terug op het groeiseizoen van 2019. Waar het voorjaar minder droog verliep als 2018 en de gewassen na een mooie 'juni bui' goed aan de groei gingen. Vooral de aardappelen groeide in een korte tijd snel. De zaaigewassen hadden ook in 2019 een lastige start vanwege droog zaaibed. Helaas was de virus druk enorm hoog in het begin van seizoen wat resulteerde in veel selectiewerk en naderhand in teleurstellingen in de nacontrole. De export van de pootaardappelen en de uien (vooral de rode uien) liepen voor de jaarwisseling als een speer. De oogst verliep tot omstreeks 25 september uitstekend, mooie droge omstandigheden wat veel werkbare dagen opleverde. Oktober werd extreem nat. Vele bedrijven hadden in Noord Holland nog de oogst van consumptieaardappelen en uien in de grond zitten. Elke kans werd aangegrepen om nog oogst binnen te halen, omdat het niet matig heeft gevoren werd in het voorjaar van 2020 het laatste nog geoogst of kapot gefreesd.

Na dit intro gaf Tom het woord aan André Hoogendijk, sinds 1 september 2019 directeur van de Brancheorganisatie Akkerbouw. De vraag die gesteld werd: 'Wat doet de Brancheorganisatie Akkerbouw en wat levert dat de telers op?' Daar ging Andre op een interactieve manier op in voor de plusminus 25 aanwezigen. Akkerbouwers betalen een onderzoeksbijdrage, via een heffing per hectare. Ze investeren daarmee in kennisontwikkeling, kennisverspreiding en innovaties op het gebied van o.a. bodem, gewas, water, kringlopen, energie en data. Onderzoek daarvoor is kostbaar en niet door een individuele akkerbouwer te financieren, vandaar dat de sector dit collectief regelt. Elke euro die wordt ingelegd uit de sector wordt door de overheid verdubbeld wanneer we deelnemen in PPS projecten. Zo ontstaat een pot geld waaruit vele verschillende onderzoeken gefinancierd mee kunnen worden. Denk aan projecten zoals erwinia, chitwoodi, loofdoding aardappelen, duist bestrijding in graanteelt, biodiversiteit, verzilting. Na de pauze heeft de voorzitter van de NAV, Teun de Jong, met ons terug gekeken naar het jaar 2019. Hierna is hij ingegaan op een aantal actualiteiten. O.a. over het wegvallen van

gewasbeschermingsmiddelen, wat in de bieten en pootgoedteelt een grote invloed heeft. Ook het wegvallen van kiemremmer Chloor IPC werd besproken.

Regio Noord-Klei

Het regiobestuur bestaat uit Hans Anema, Gerlof Bergmans en Jelte Wiersma. Op 25 februari was er een regiobijeenkomst op de SPNA Kollumerwaard, waar Teun de Jong aftrapte met een stukje actualiteiten. Tjeerd Hoekstra is projectleider van 'Schoon erf, schoon water' en 'Perceelsemissie in de hand' en hij vertelde kort over de stand van zaken. Veel akkerbouwers doen mee en de bewustwording is groot wat ook terug te zien is in de resultaten. Daarna deed Han Pelgrum als rentmeester en taxateur zijn betoog over het toelaten van netbeheerder op je land voor (nieuwe) leidingen. De vergoedingen lijken afdoende, maar als je de contracten goed leest merk je dat ze zo zijn dicht getimmerd dat vervolgschade vanaf grofweg het 5e jaar niet meer gedekt wordt. Er is verschil tussen de verschillende netbeheerders, maar hoogspanningskabels zijn een enorme crime. Pelgrum droeg een aantal tips aan om je onderhandelingspositie te versterken.

Ook zijn we als regio Noord nog steeds betrokken bij meerdere projecten, o.a. peilverhoging Lauwersmeer, de nieuwe Waddenagenda, bodemdaling in beide provincies, implementatie van de Kaderrichtlijn water. Daarnaast proberen we het belang van akkerbouwers te behartigen bij de grote drang vanuit de Provincies om snel richting 'duurzame' en 'biodiverse' landbouw te gaan, zonder dat daar een verdienmodel aan gekoppeld is. 2021 zal het jaar worden dat in het Noorden dit beleidsmatig wordt vastgelegd in diverse agenda's en kaders waarmee de basis wordt gelegd voor (additionele) maatregelen in de komende jaren.

Regio Noordoost

Op dinsdag 3 maart 2020 is de regioavond Noordoost gehouden te Exloo. De voorzitter van de NAV heeft ons bijgepraat over actuele zaken, de toekomstvisie van de NAV, knelpunten in de gewasbescherming en prioriteiten van de NAV in 2020.

Als lid van de stuurgroep Plan Am heeft Johan Koop ons meegenomen in de problematiek van het in beeld brengen van de aardappelmoeheid. Welke kant de stuurgroep op wil en wat dit betekent voor de regio. Na de pauze hield Hendrik Jan Bos van Flynth adviseurs en accountants een uitgebreide presentatie over het rendement van het veenkoloniale bedrijf en wat mogelijk was om het rendement te vergroten. Het was een geslaagde avond met een goede opkomst.

Tot slot

PR en ledenwerving

In 2020 is de Toekomstvisie digitaal toegestuurd aan een groot aantal akkerbouwers. Dit heeft helaas slechts een paar nieuwe leden opgeleverd.

Bestuur

In de ALV van 12 februari 2020 werd Sjoerd Heestermans met algemene stemmen verkozen als nieuw bestuurslid. Hans van Kessel was reglementair aftredend maar werd ook met algemene stemmen voor een nieuwe termijn benoemd.

Kaderleden

In 2020 heeft Hans van der Eijk na vele jaren afscheid genomen als lid van de redactie. In zijn plaats is Boelo Tijdens toegetreden tot de redactie.

Joop de Koeijer is uit de Werkgroep Plantaardig Eiwit gegaan. Hij wordt opgevolgd door Pieter van der Burg.

In de werkgroep Gewasbescherming is Jasper Roubos toegetreden.

Personele zaken

Ook in 2020 is de NAV doorgegaan met samenwerking op zzp-basis met de ondersteunende adviseurs. In de eerste plaats is dat Aleid Dik uit Utrecht, die nu voor het zevende jaar als beleidsadviseur aan de NAV verbonden is. Afgelopen jaar is de overeenkomst met haar voor de duur van 4 jaar verlengd. Het bestuur is haar uiterst dankbaar voor de ondersteuning en haar goede inbreng.

De administratie van de NAV is ook in 2020 verzorgd door het administratiekantoor van Eric Braber in Den Bommel.

De secretariële ondersteuning van de NAV is tot aan juni verzorgd door Bea Mantel met haar 'virtuele office' te Dronten. Op haar verzoek is de samenwerking per 31 mei beëindigd. De taak is overgenomen door een soortgelijk bureau van Nathalie van de Vliert uit Spijkenisse, werkende onder de naam 'Nathalie's Administratie'. Voorlopig is er een éénjarig contract afgesloten.

